

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๕/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคหน้าไทย

สรุปข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคหน้าไทย สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้ดังนี้

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคหน้าไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๕ และเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ พรรคหน้าไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคหน้าไทยจำนวน ๓ สาขา มีคณะกรรมการ สาขาพรรคสาขาละ ๕ คน ดังนี้

- ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๗/๑ หมู่ที่ ๒๑ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัด ชัยภูมิ
- ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๔๕/๒ หมู่ที่ ๑๑ ถนนบางนา-ตราด แขวงดอกไม้ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
- ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๔๕/๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองจากฐานข้อมูล พรรคการเมืองที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดเก็บไว้ ปรากฏว่า กรรมการสาขาพรรคหน้าไทย จำนวน ๘ คน คือ นายสุุดใจ ประเสริฐโส นางสาวจันทร์จิรา จานมาตร (จินทอง) นายประทวน สวงโท นายฉลอง หาทอง นายพร จินทอง นายแสวง เลพล นายทิม อจมา และนายมูล เพชรบูรณ์ เป็นสมาชิก พรรคไทยรักไทย จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบให้ ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้หัวหน้าพรรคนำไทยตรวจสอบว่าบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคนำไทยครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคนำไทยหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งจัดส่งเอกสารหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณา แต่พรรคนำไทยยังไม่ได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบ

(๒) มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร ประจำจังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่ ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงว่าในการจัดตั้งสาขาพรรคนำไทยมีการประชุมใหญ่สาขาพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคโดยมีสมาชิกพรรคเข้าประชุมครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคและลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริงหรือไม่ อย่างไร

(๓) ขอความอนุเคราะห์พรรคไทยรักไทยตรวจสอบว่าบุคคลดังกล่าวยังคงเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยอยู่หรือไม่ อย่างไร

ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร และประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง และพรรคไทยรักไทยแจ้งให้นายทะเบียนทราบตามข้อ (๒) และ (๓) ดังนี้

เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร รายงานว่า ได้สอบปากคำผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคนำไทย ลำดับที่ ๒ จำนวน ๗ คน ส่วนอีก ๑๕ คน ยังติดต่อไม่ได้ โดยให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคนำไทย ลำดับที่ ๒ การประชุมดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคนำไทย และได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชัยภูมिरายงานว่า ได้สอบปากคำผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคนำไทย ลำดับที่ ๑ จำนวน ๗ คน โดยให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่ามีสมาชิกเข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคนำไทยถูกต้องตามข้อบังคับพรรคและได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริง และเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ รายงานว่า ได้สอบปากคำนายประสิทธิ์ สุภสาร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคนำไทย ลำดับที่ ๓ โดยให้ถ้อยคำว่ามีการประชุมใหญ่สาขาพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแต่เป็นการคัดเลือกกันเองของผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกพรรคนำไทย ส่วนรายชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมใหญ่สาขาพรรคนั้น เป็นบุคคลที่สมัครเป็นสมาชิกพรรคนำไทยและได้ลงลายมือชื่อจริง แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม โดยผู้ที่เป็นกรรมการสาขาพรรคนำไปให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

กล่าวโดยสรุปว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองปรากฏว่า กรรมการสาขาพรรคนำไทย จำนวน ๘ คน ได้แก่

๑. นายสุุดใจ ประเสริฐโส รองประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ จังหวัดชัยภูมิ
๒. นางสาวจันทร์จิรา จานมาตร (จินทอง) เลขานุการสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ จังหวัดชัยภูมิ
๓. นายประทวน สวงโท เற்றுณิกสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ จังหวัดชัยภูมิ
๔. นายฉลอง หาทอง กรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ จังหวัดชัยภูมิ
๕. นายพร จินทอง กรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ จังหวัดชัยภูมิ
๖. นายแสวง เลพล กรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๒ กรุงเทพมหานคร
๗. นายทิม อางมา โฆษกสาขาพรรค ลำดับที่ ๓ จังหวัดเพชรบูรณ์
๘. นายมูล เพชรบูรณ์ กรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๓ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย และเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๕ พรรคนำไทยได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าที่ร้อยโท ปัญญา ชัยรัตน์พาณิชย์ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคและสมาชิกพรรคนำไทย ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ซึ่งทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามข้อบังคับพรรคนำไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๒๕ (๘) และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาเห็นว่า พรรคนำไทยยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมีเหตุยุบพรรคนำไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคนำไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสองต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการและส่งสำเนาคำร้องให้พรรคนำไทยทราบ และยื่นคำชี้แจง ตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ พรรคนำไทยได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ แต่พรรคนำไทยมิได้ยื่นคำชี้แจงแต่ประการใด

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๕ “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

ประเด็นการวินิจฉัย

กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคนำไทย ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติไว้ว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขา พรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” ความที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ มีองค์ประกอบที่พรรค ต้องดำเนินการ มี ๒ องค์ประกอบ คือ ๑. ต้องหาสมาชิกให้ได้ตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ๒. มีสาขาพรรค อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

พรรคนำไทยซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ครบกำหนด ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๕ พรรคนำไทยได้แจ้งการจัดตั้ง สาขาพรรคเพียง ๓ สาขา คือ ลำดับที่ ๑ อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ลำดับที่ ๒ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ลำดับที่ ๓ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ยังไม่ครบ ๔ สาขา หรือภาคละ หนึ่งสาขา และมีคณะกรรมการสาขาพรรคสาขาละ ๕ คน นอกจากนี้ เมื่อสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งได้ตรวจสอบได้ข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติได้ว่า กรรมการสาขาพรรคนำไทย ๘ คน ยังเป็นสมาชิก ไทยรักไทยอยู่ จึงเป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกพรรคนำไทย ตามข้อบังคับพรรคนำไทย พ.ศ. ๒๕๕๔ สมาชิกภาพจึงสิ้นสุดลง ทำให้องค์ประกอบของคณะกรรมการสาขาพรรคนำไทย ลำดับที่ ๑ จังหวัดชัยภูมิ และลำดับที่ ๓ จังหวัดเพชรบูรณ์ ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๑

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคนำไทยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ถือได้ว่า มีเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เกิดขึ้นกับพรรคนำไทยแล้ว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ สั่งให้ยุบพรรคนำไทย

นายพัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ